

Ryc. 35. Drewniany dom chłopski z 1918 roku w Huszczce Małej, fot. z archiwum WUOZ w Lublinie, Delegatura w Zamościu.

Ryc. 36. Ligia Kostyńska, nauczycielka w Huszczce Dużej, w latach 1955-1957, fot. ze zb. archiwum UG w Skierbieszowie.

Ryc. 37. Maurycy Zamojski, właściciel folwarku w Huszczce, ze zb. MZ w Zamościu.

o 1 kamieniu. Notowano wówczas 1 dom dworski i 29 włościańskich oraz 359 mieszkańców, w tym 312 katolików, 44 unitów i 3 Żydów. Do włościan należały także 792 morgi ziemi. Huszczka Mała liczyła 11 gospodarstw włościańskich i 114 mieszkańców, w tym 79 katolików i 35 prawosławnych. Włościanie posiadali 343 morgi ziemi¹⁴⁶.

W latach 1903-1904 istniała w Huszczce [Dużej] szkoła cerkiewna, gdzie uczył Mikołaj Reszeto¹⁴⁷. Być może po ukazie tolerancyjnym została zamknięta, gdyż w późniejszych dokumentach nie występowała. W 1916 roku otwarto w Huszczce Dużej powszechną szkołę 1-klasową, która od listopada 1917 roku przeszła pod polską administrację szkolną. W 1917 roku uczył w niej Karol Brożek, a później kolejno: Aniela Dobrowolska (1918-1920), Władysław Wójtowicz (1920-1921), Karolina Bąk (1921-1926) i Kazimierz Jastrzębski 1926-1941.

W 1918 roku otwarto także 1-klasową szkołę w Huszczce Małej. Szkoła mieściła się w wynajętym od gospodarzy pomieszczeniu. Uczyli tutaj: Matylda Wojciechowska (1918-1919), Julian Białas (1919-1920), Leopold Kołodziejczyk (1921-1921), Michał Ćwik (1921-1922), Irena Czaraszkiwicz (1922-1923), Józefa Mikulanka (1923-1924), Kazimierz Smutek (1924-1925). Prawdopodobnie około 1926 roku szkołę zlikwidowano.

Po II wojnie światowej już w 1944 roku rozpoczęto ponownie naukę w Huszczce Dużej, w drewnianym parterowym budynku po volksdeutschu Hipolicie Gryniu, a pierwszym nauczycielem został Julian Sołowiej. W szkole mieściła się sala lekcyjna oraz mieszkanie dla nauczyciela. Uczyły się tu dzieci z Huszczki Dużej, Huszczki Małej, Podhuszczki i Pańskiej Doliny. Po Julianie Sołowiej pracowali tu kolejno: Maria Hrywniak (1945-1946), Olga Zacharow (1946), Maria Hrywniak (1947-1955)¹⁴⁸, Ligia Kostyńska (1955-

¹⁴⁶ SGKP, wypisy, s. 100.

¹⁴⁷ Pamiątna książka... na 1903 god, s. 236; ... na 1904 god, s. 284.

¹⁴⁸ APZ, Akta Inspektoratu Szkolnego Zamość 1917-

Ryc. 38. Uczniowie z nauczycielem K. Jastrzębskim na tle szkoły w Huszczce Dużej, fot. ze zb. E. Mazurka.

1957) oraz Józef Żołyński (1957-1973). Ze względu na małą ilość uczniów szkołę zlikwidowano w 1973 roku¹⁴⁹.

Warto jeszcze wspomnieć o prężnie działającym we wsi w 1 poł. lat 60. teatrzyku młodzieżowym prowadzonym przez kierownika szkoły Józefa Żołyńskiego.

Spis z 1921 roku wykazał w Huszczce Dużej 56 domów i 332 mieszkańców, zaś w Huszczce Małej 26 domów i 186 mieszkańców. W obu wsiach wszyscy byli Polakami¹⁵⁰.

Znaczna część Huszczki do II wojny światowej wchodziła w skład Ordynacji Zamojskiej, wówczas należącej do Maurycyego Zamojskiego. W 1916 roku Zarząd Ordynacji przystąpił do budowy tartaku w Pańskiej Dolinie, położonej na terenie Huszczki Dużej. Tartak posiadał 12 budynków i mógł przetrzeć w ciągu roku do 30 tys. m³ drewna¹⁵¹. Zakład ten był czynny w okresie międzywojennym¹⁵². Obok tartaku wypalano także

węgiel drzewny. Tym rzemiosłem trudnili się m.in. Władysław Szkamruk i Marian Stryjek. W pobliżu znajdowała się też leśniczówka, gdzie mieszkał Kulesza. Do leśniczówki należała stadnina koni wykorzystywanych do transportu i do ujeżdżania. Hodowlą zarządzał Władysław Kłos.

W Pańskiej Dolinie znajdował się barak koszarowy, z którego korzystały jednostki wojskowe z Zamościa, Chełma i Hrubieszowa cyklicznie prowadząc tutaj zajęcia poligonowe. Obecność wojska w okolicach leśniczówki spowodowała potrzebę rozwoju handlu. Jan Kamiński otworzył tutaj sklep spożywczy, a drugi sklep oraz szynk prowadził Ludwik Zieliński. W niedalekiej odległości zbudowano strzelnicę na terenie Huszczki Dużej. Planowano nawet przesiedlenie mieszkańców wsi w okolicę Borowiny Sitańskiej, w celu utworzenia tu kompleksu wojskowego. Ostatecznie jednak plany te przekreślił wybuch wojny¹⁵³.

1950.

¹⁴⁹ Informacja ustna Witolda Jarosza.

¹⁵⁰ Skorowidz..., t. IV, s. 126.

¹⁵¹ M. Kozaczka, Ordynacja Zamojska 1919-1945, Lublin 2003, s. 92-93.

¹⁵² M. Kozaczka, Ordynacja Zamojska w latach pierw-

szej wojny światowej, [w] Studia z dziejów ziemian lubelskich XIX i XX w., Lublin 2002, s. 141.

¹⁵³ Informacja ustna Bogusława Dąbrowskiego.